

www.amu.edu.az

TƏBİB

Təsisçi: Azərbaycan Tibb Universiteti

Qəzet 1933-cü ildən çıxır

№-03 (1807) 14 fevral 2025-ci il

Rektor, professor Gəray Gəraybəyli İnsan İnkişafı Forumunda iştirak edib

Forum çərçivəsində ATU əməkdaşlarının iştirakı ilə hazırlanmış
integrativ dərsləyin təqdimatı keçirilib

səh. 2

Azərbaycan
Gəncləri Günü
qeyd olunub

səh. 2

Əqli mülkiyyət
hüquqlarına dair
maarifləndirici
konfrans keçirilib

səh. 3

Tanınmış türkiyəli
mütəxəssislər
ortodontiya
mövzusunda
mühazirə oxuyub

səh. 2

Əməkdaşımız Ümumdünya
Səhiyyə Təşkilatında yüksək
vəzifəyə təyin edilib

Vüqar Məmmədov Avropa Regional
Bürosunun Texniki-Məsləhət
Şurasının həmsədri kimi fəaliyyət
göstərəcək

səh. 2

Tədris Cərrahiyyə
Klinikasında ağır əməliyyat
həyata keçirilib

Cərrah Adil Cümşüdoğ 12 yaşlı
uşağın qopmuş ayağını yerinə
bərpa edib

səh. 3

Ölkəmizin səhiyyə
sisteminin mühüm
tərkib hissəsi

ATU-nun Qidalanma və tibbi
ekologiya kafedrası gündəlik
hayatımızda özünəməxsus rolunu
mütəxəssislər yetişdirir

səh. 7

ATU-nun komandası 26 dəfə
ölkə üzrə universiadaların
qalibi olub

Beynəlxalq dərəcəli hakim
Qələndər Aslanov: Bütün hallarda
ədaləti qorumaq mənim üçün
prioritetdir

səh.5

Rektor, professor Gəray Gəraybəyli İnsan İnkişafı Forumunda iştirak edib

Forum çərçivəsində ATU əməkdaşlarının iştirakı ilə hazırlanmış integrativ dərslərin təqdimatı keçirilib

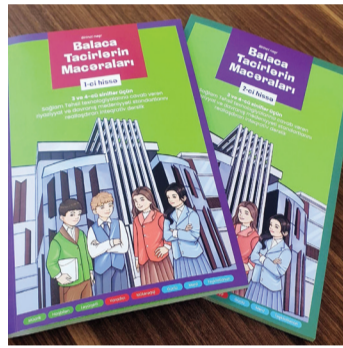

Fevralın 11-də Bakıda insan kapitalının inkişafına dövlət dəstəyi, təhsil sektoru və biznes arasında əməkdaşlıq, məşğulluq sahəsində yeniliklərlə tanışlıq məqsədilə İnsan İnkişafı Forumu keçirilib.

"Milli dəyərlərlə birgə global biznesə" deyəli ilə təşkil olunmuş forum Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA) təşəbbüsü, "Paşa Holding"-in dəstəyi, Milli Təhsil Texnologiyaları Mərkəzi və İnkişaf Korporasiyasının təşkilatçılığı ilə baş tutub. Tədbirdə ölkəmizdə insan ka-

pitalının inkişafına dövlət dəstəyi, bu istiqamətdə bilik və bacarıqların artırılması yolları, sahibkar düşüncə tərzinin təşviqi, təhsil sistemi və biznes arasında qarşılıqlı əməkdaşlıq, işəgötürən və işçilərin gözləntiləri və s. mövzularda fikir mübadiləsi aparılıb. Forumda spiker və qonaq qis-

mində Azərbaycan Respublikası Prezident Administrasiyasının nümayəndələri, müxtəlif nazirliklərin, universitetlərin rəhbərləri, o cümlədən Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru professor Gəray Gəraybəyli, universitetin Uşaq-yeniyyətlərin sağlamlığı və əmək sağlamlığı kafedrasının müdiri və əməkdaşları iştirak ediblər. Tədbirdə ATU-nun əməkdaşlarının iştirakı ilə hazırlanan və 3-4-cü sinif şagirdləri üçün nəzərdə tutulmuş "Balaca tacirlərin macəraları" adlı integrativ dərslərin təqdimatı da keçirilib.

2 Fevral - Azərbaycan Gəncləri Günü münasibətilə Azərbaycan Tibb Universitetində tədbir keçirilib. ATU-nun Tərbiyə işləri üzrə prorektor, dosent Mahir Səfərov çıxışında bildirib ki, əsas Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş dövlət gənclər siyasəti Azərbaycan gəncliyinin inkişafında dərin izlər buraxıb.

Azərbaycan Gəncləri Günü qeyd olunub

Prorektor Mahir Səfərov: Ulu Öndərin gəncliyə və gənclərə etimadı bu gün hər sahədə özünü doğruldur

Onun sözlərinə görə, Gənclər Günü MDB məkanında və Şərqi Avropa ölkələri arasında ilk dəfə Azərbaycanda qeyd olunub: "1996-cı ilin 2 fevralında Azərbaycan Respublikası gənclərinin I forumu keçirilib. 1997-ci ildən isə ölkəmizdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin sərəncamı ilə Gənclər Günü qeyd olunur. Ümummilli lider gənclər sahəsində dövlət siyasətinin uğurla həyata keçirilməsi məqsədilə bütün dünyaya nümunə olacaq daha bir addım atıb - bu sahənin zəruri qanunvericilik bazasının formalaşdırılmasını təmin edib. Onun gəncliyə və gənclərə etimadı bu gün hər sahədə özünü doğruldur. İndi ölkəmizdə gənclər siyasəti mahiyyət və keyfiyyətcə yeni mərhələsinə yayır. Prezident İlham Əliyev Ümummilli Liderin gənclər siyasətinə sadiqliyini öz qərarları ilə təsdiq edir".

Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri Qoşqar İsmayılov qeyd edib ki, gənclər üçün əsas istiqamət təhsildir: "Biz Azərbaycan Tibb Universiteti olaraq gənclərə yalnız elmin

sirlərini öyrətməklə kifayətlənmir, həm də vətənpərvər, fəal vətəndaşlar yetişdirməyə çalışırıq. Universitetimizin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli də daim bu məsələyə diqqət yetirir, təşəbbüskar gənclərə dəstək olur. ATU rəhbərliyi tərəfindən gənclərimizin, tələbələrimizin inkişafını stimullaşdırmaq məqsədilə müxtəlif layihələr reallaşdırılır. Biz yeni düşüncəli, kreativ ruhlu gəncliyin yetişdirilməsi, səhiyyəimizi yüksək ixtisaslı kadrlarla təmin etmək yönündə çalışırıq".

Tədbirin davamında Gənclər Günündən bəhs edən videoçarx təqdim olunub.

Tanınmış türkiyəli mütəxəssislər mühazirə oxuyub

Okan Akçam və Gökmen Kurt ağır açıq diş-çənə patologiyalarının müalicəsinə dair geniş məruzələrlə çıxış ediblər

Fevralın 7-də Azərbaycan Tibb Universitetinin Ortodontiya kafedrasında türkiyəli professorların iştirakı ilə ortodontiya və ortoqnatik cərrahiyyədə qabaqcıl və innovativ müalicə metodlarına həsr olunmuş seminar keçirilib. Tədbirdə Stomatologiya fakültəsinin professor-müəllim heyəti, rezidentlər və tələbələr iştirak ediblər.

Ortodontiya kafedrasının müdiri, professor Ramidə Şadlinskaya iştirakçıları salamlayaraq belə elmi tədbirlərin əhəmiyyətini vurğulayıb: "Beynəlxalq elmi görüşlər bilik və təcrübə mübadiləsi baxımından son dərəcə vacibdir. Azərbaycan və Türkiyə təkə tarixi və mədəni bağlılıq baxımından deyil, həm də elm və təhsil sahəsində sıx əməkdaşlıq edən qardaş ölkələrdir. İki ölkə arasında elmi əlaqələrin inkişafı tibb sahəsinə, eləcə də ortodontiyanın inkişafına mühüm töhfə verir".

R.Şadlinskaya rəhbəri olduğu kafedranın yaxın zamanlarda fəaliyyətə başlaması və burada yaradılan şərait, maddi-texniki baza, eləcə də kadr potensialı barədə məlumat verib.

Seminar çərçivəsində tanınmış mütəxəssislər - Ankara Universiteti Diş həkimliyi fakültəsi, Ortodontiya kafedrasının müdiri Okan Akçam və Bezmialem Vəqf Universitetinin Ortodontiya kafedrasının müdiri, Türk Ortodontiya Dərnəyinin sədri, professor Gökmen Kurt ağır açıq diş-çənə patologiyalarının müalicəsinə dair geniş məruzələrlə çıxış ediblər. Onlar müasir ortodontik və ortoqnatik yanaşmalar, eləcə də çətin klinik halların idarə edilməsi barədə yeni elmi məlumatları və praktik təcrübələrini iştirakçılarla bölüşüblər.

Böyük maraqla qarşılanan tədbirin sonunda ortodontiya sahəsində gələcək elmi əməkdaşlıq və birgə tədqiqat imkanları müzakirə olunub, bu kimi seminarların davamlı keçirilməsinin vacibliyi vurğulanıb.

ATU-nun professoru Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatında yüksək vəzifəyə təyin olunub

Vüqar Məmmədov Avropa Regional Bürosunun Texniki-Məsləhət Şurasının həmsədri kimi fəaliyyət göstərəcək

Məhkəmə təbabəti kafedrasının professoru, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin İdarə Heyətinin sədr müavini, tibb və hüquq elmləri doktoru Vüqar Məmmədov Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Avropa Regional Bürosunun "Əlillik və sağlamlıq" (Disability and Health) Texniki-Məsləhət Şurasının (TMS) həmsədri təyin olunub.

Avropa Regional Bürosunda ilk dəfə olaraq yaradılan bu ekspert qrupunun qarşısında duran vəzifə əlilliyi olan insanların maraqlarını nəzərə alan milli səhiyyə sistemlərinin inkişaf etdirilməsi üçün Avropa regionunda ÜST-ün fəaliyyəti üçün əsasın hazırlanmasıdır. Qərbi və Şərqi Avropa, Mərkəzi Asiya ölkələri və İsrail daxil olmaqla, regionda ÜST-ə üzv dövlətlərin sayı 53-dür. Yeni ekspert qrupu 13 noyabr 2024-cü il tarixində keçirilən texniki iclasda rəsmi olaraq yaradılıb və müvafiq beynəlxalq və milli qurumlarla məsləhət-

ləşmələrdən sonra ötən ilin dekabrında fəaliyyətə başlayıb.

Şura ÜST-ün Avropa Regional Komitəsinin 2022-ci ildə keçirilən 72-ci sessiyasında yekdilliklə qəbul edilmiş "Əlilliyi olan insanlar üçün ən yüksək sağlamlıq səviyyəsinə nail olmaq məqsədilə 2022/2030 illər üzrə ÜST-ün Avropa Fəaliyyət Çərçivəsi"-nin həyata keçirilməsi məsələlərinə dair təşkilatın Avropa regional direktoru ilə konkret məsləhətləşmələr aparacaq.

Bu yeni məsləhət qrupunun kollektiv biliyi və təcrübəsi hökumətlərin, əlilləri

təmsil edən təşkilatların və digər maraqlı tərəflərin əlilliyi əhatə edən səhiyyə sistemlərini gücləndirmək üçün birlikdə həyata keçirə biləcəkləri strategiyalar və tədbirlər üçün təkliflərin hazırlanmasında mühüm əhəmiyyət kəsb edəcək.

TMS-yə Avropa regionunun 23 ölkəsindən növbəti 2 il ərzində fəaliyyət göstərəcək ekspertlər daxildir. Onlar əlillik və sağlamlıqla bağlı statistika, inklüziv siyasətlər və hüquqların qorunmasından tutmuş, əlilliklə bağlı həyat təcrübəsi, abilitasiya/reabilitasiya və sosial inteqrasiya ilə bağlı yaşamış təcrübələrə qədər geniş spektrli fənləri təmsil edir.

TMS üzvləri alim və tədqiqatçı kimi, öz fərdi qabiliyyətləri çərçivəsində xidmət edir, həmçinin səhiyyə orqanları, milli ictimai səhiyyə institutları və vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarından faydalı təcrübəni fəaliyyət arenasına gətirirlər. Şuranın iki həmsədrindən biri təyin olunduqdan sonra professor Vüqar Məmmədov ÜST-ün rəsmi saytına verdiyi müsahibəsində qeyd edib ki, bölgəmizdə bir çox əlilliyi olan insanların tibbi xidmət və səhiyyə sahəsində qarşılanmamış ehtiyaclarına görə yaranan problemin həlli üçün daha geniş siyasət və fəaliyyətə tələbat var.

TMS-nin mandatı ÜST/Avropa-ya əlilliyi olan insanların sağlamlığının möhkəmləndirilməsinə təsirli və innovativ yanaşmalar və bunların 53 ölkədə səhiyyə sistemlərində əlillik siyasətinin işlənilib hazırlanması, həyata keçirilməsi və qiymətləndirilməsində necə təkrarlana biləcəyi barədə təlimat verməkdən ibarətdir.

İxtisasca məhkəmə təbabəti üzrə ekspert olan V.Məmmədov həm Azərbaycanda, həm də onun hədudlarından kənar tıbb və hüquq məsələləri üzrə nüfuzlu mütəxəssis kimi tanınır. O, dünyanın 54 ölkəsində məhkəmə təbabəti, tibbi hüquq, insan hüquqları, bioetika mövzularında mühazirələr oxuyub, seminarlar keçirib, Azərbaycan, Rusiya, Türkiyə, ABŞ, Çin, Böyük Britaniya, Pakistan, İran, İndoneziya, Qazaxıstan, Ukrayna və Litva kimi ölkələrin 18 universiteti tərəfindən dəvət olunmuş professordur. O cümlədən 360 elmi əsər, monoqrafiya və dərslərlərin müəllifidir.

O, tibbi hüquq üzrə dörd dünya kongresinin - 23-cü (Bakı, 2017), 25-ci (Tokio, 2019), 27-ci (Vilnüs, 2023) və 29-cu (İstanbul, 2025) konfranslarının elmi proqramlarına rəhbərlik edib. 2024-cü ildə Dünya Tibbi Hüquq Assosiasiyasının Baş katibi seçilib.

Əqli mülkiyyət hüquqlarına dair maarifləndirici konfrans təşkil edilib

ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında Əqli Mülkiyyət Agentliyi və universitetin Elmi tədqiqatların idarə olunması departamentinin birgə təşkilatçılığı ilə əqli mülkiyyət hüquqları çərçivəsində maarifləndirici konfrans keçirilib.

Konfransı giriş sözü ilə açan universitetin Elmi işlər üzrə prorektoru, professor Mələhət Sultan günün tələblərinə uyğun olaraq universitetimizdə elmi işlərə, elmi meyarlara, elmlə bağlı olan bütün məsələlərə xüsusi diqqət ayrıldığını vurğulayıb. O, əqli mülkiyyətin innovasiya və elmi-tədqiqat fəaliyyətində oynadığı roldan danışıq qeyd edib ki, bu barədə geniş məlumatların verilməsinə böyük ehtiyac var. Belə ki, hansı işin patent qabiliyyəti olması, hansı mərhələlərdən keçməsi, aldığımız patentlərin bizə nə verməsi, hansı səviyyədə tanınması haqqında kifayət qədər

bilgilerimiz olmalıdır. Nəzəri kafedralardan patent üçün daha çox, klinik kafedralardan isə nisbətən az müraciət edildiyini söyləyən prorektor,

müzakirələrin məhz bu aspektdən aparılmasının vacibliyinə toxunub. Həmçinin, əqli mülkiyyətin qorunması, qrant və patentlərin alınması barədə silsilə tədbirlər, o cümlədən apreldən ayın əvvəllərində keçirilən toplantı keçirməyi planlaşdırdıqlarını bildirib. Müəlliflik hüquqları, patentləşdirmə və əqli mülkiyyətin qorunması sahəsində akademik heyətin biliklərinin artırılmasının önəmini diqqətə çatdırıb.

Əqli Mülkiyyət Agentliyi sədrinin müşaviri Gülnarə Rüstəmovaya ilk növbədə tədbirin təşkilinə görə universitet rəhbərliyinə təşəkkürünü bildirərək, bu konfransı qarşılıqlı əməkdaşlığın ilk addımı kimi dəyərləndirib. Bildirib ki, əqli mülkiyyətə xüsusi diqqət yetirilməsinin səbəbi onun təkcə innovasiya iqtisadiyyatına deyil, həm də elm, tibb və cəmiyyətin digər vacib sferalarına təsir göstərməsidir: "Əsas məqsədimiz sənaye mülkiyyəti hüquqlarını, ixtiranın faydalılığı, əmtə

nışanları ilə bağlı hüquqların qorunması məsələlərini müzakirəyə çıxarmaqdır".

Bundan sonra Agentliyin tabeliyində olan Patent və Əmtəə Nişanlarının Ekspertizası Mərkəzinin şöbə müdirinin müavini Afət Qasımovanın "Patent hüququ obyektleri və patentin alınmasına dair iddia sənədinin tərtibatı və verilməsi" mövzusunda məruzəsi dinlənilib.

Adıçəkilən şöbənin müdiri Sevinc Zeynalova "Əqli mülkiyyət obyektlerinin mahiyyəti və ekspertizanın aparılması", sektor müdiri Natəvan Talışova isə "Kimya və tibb sahəsi üzrə iddia edilən ixtiraların tərtibatının xüsusiyyətləri"ndən danışdı. Mərkəzin sektor müdiri Gülcahan Əlimərdanovanın "Əmtəə nişanları və coğrafi göstəricilər" mövzusunda təqdimatı da iştirakçılar tərəfindən maraqla qarşılandı. Mərkəzin eksperti Firuzə Bəhramova isə sənaye mülkiyyəti obyektlerinin qeydiyyatı ilə bağlı iddia sənədlərinin qəbulunu həyata keçirən "Patentlərə, Əmtəə Nişanlarına Açıq Hədəf (PƏNAH) rəqəmsal informasiya sistemi haqqında ətraflı məlumat

Bakalavrlar, magistrler, dissertantlar və professor-müəllim heyətinin qatıldığı tədbirdə agentliyin nümayəndələri ixtiralarla dair tələblər, patentlərin alınması və tanınması şərtləri barədə sualları cavablandırıldı.

Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasında ilk dəfə dünyada nadir hesab edilən cərrahi əməliyyat icra olunub. Belə ki, avtoqəza nəticəsində ayağın qopması ilə TCK-ya daxil olan 12 yaşlı Rəmal İsalının ayağı uğurla yerinə bərpa edilib. Əməliyyata klinikanın Plastik cərrahiyyə şöbəsinin müdiri, Ümumi cərrahiyyə kafedrasının assistenti Adil Cümşüdoğ rəhbərlik edib.

Tədris Cərrahiyyə Klinikasında ağır əməliyyat uğurla icra olunub

Cərrah Adil Cümşüdoğ 12 yaşlı uşağın qopmuş ayağını yerinə bərpa edib

Bu barədə ətraflı məlumat almaq üçün klinikada A. Cümşüdoğla görüşdük. Onun sözlərinə görə, avtoqəza nəticəsində xəstənin ayağının amputasiya olunması təhlükəsi var imiş: "Çünki xəstəmiz azyaşlı olduğundan damarlarının ölçüləri kiçik idi. Ona görə də bu cür əməliyyatlar, əsasən 16-17 yaşlarda damarların ölçüləri böyüyəndən sonra icra edilir. Xəstənin ayaq damarları ilə əzələ damarının ölçüləri arasında ciddi fərq olduğundan, pasiyentin kiçik damarlarını mikroskop altında 10 dəfə böyüdükdən bir-birinə tikə bildik. Əməliyyat 11 saat çəkdi. Çox şükür, əməliyyatdan sonra damarlarda tıxanma halı baş vermədi. Toxuma rahat şəkildə yapışdı, ayaq barmaqları bərpa olundu. Beləcə, ayaq amputasiya olunma təhlükəsindən xilas edildi. Xəstənin ayaq funksiyası 6 aya 90 faiz bərpa olunaçaq".

Əməliyyatın uğurlu keçməsindən

çox sevincli olan Rəmalın valideynləri isə həkimə öz minnətdarlıqlarını bildirdilər.

Atası Mübariz Əliyev məlumat üçün söylədi ki, ötən il dekabrın 28-də "KamAZ" markalı ağır yük avtomobili oğlunun ayağının üstünə çıxıb və əzib: "Ayağı qopduğundan, hansı həkimə müraciət etdikse, amputasiya olunacağını dedilər. Amma Adil Cümşüdoğ öz öhdəsinə götürdü. Əməliyyat uğurla həyata keçdi. Oğlumun ayağı kəsilmədi. Mən ona və həkim komandasına özüm və ailəm adından dərin təşəkkürümü bildirirəm. Əgər Cümşüdoğ həkim öhdəsinə götürməsəydi, oğlum ayağını itirəcəkdə. Belə həkimlərimiz var olsun".

Universitetimizin Tədris Cərrahiyyə Klinikasında icbari tibbi sığorta ilə bağlı yeni qaydaların tətbiqinə həsr edilmiş toplantı keçirilib. Klinikada rəhbərliyi və professor-müəllim heyətinin iştirak etdiyi tədbirdə tibb müəssisəsinin fəaliyyətindəki dəyişikliklər müzakirə olunub.

Tədris Cərrahiyyə Klinikasında yeni qaydalarla bağlı toplantı keçirilib

Klinikanın direktoru, dosent Əsədulla Sultanov çıxışında ATU tələbələrini istehsalat təcrübəsi imkanlarını genişləndirmək və praktiki biliklərini daha da artırmaq məqsədilə İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən "İcbari tibbi sığorta fondunun vəsaiti hesabına tibbi xidmətlərin göstərilməsi üçün göndərilmiş vəsaitlərinin verilməsi Qaydası"na dəyişiklik edildiyini vurğulayıb. Yeni qaydalarla əsasən, artıq Tədris Cərrahiyyə Klinikasına göndərilmiş tələb olunmadan icbari tibbi sığorta hesabına stasionar tibbi xidmətlərdən (terapevtik və cərrahi tibbi xidmətlər) istifadə üçün birbaşa müraciət etmək mümkün olacaq.

Toplantıda vətəndaşların müraciətlərinə əsasən icbari tibbi sığorta hesabına təqdim olunacaq tibbi xidmətlər, bu prosesin tənzimlənməsi, yeni qaydaların tətbiqi ilə bağlı zəruri dəyişikliklər və s. məsələlər müzakirə olunub. Klinikada əhəliyyə keyfiyyətli tibbi xidmətlərin göstərilməsinin təmin olunması məqsədilə müvafiq göstərişlər verilib.

Azərbaycan Pediatriqlar Assosiasiyasının 95 illiyi münasibətilə tədbirlər keçirilib

Səhiyyə Nazirliyi, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi, TƏBİB və Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyətinin təşkilatı dəstəyi ilə Azərbaycan Pediatriqlar Assosiasiyası (APA) 95 illik yubileyi ərəfəsində Sumqayıt şəhərində yerləşən Muğam Mərkəzində konfrans keçirib.

"Pediatriyanın aktual problemləri" mövzusunda həsr olunmuş konfransda milli pediatriyanın qarşılaşdığı çətinliklər, ana və uşaq sağlamlığının mühafizəsi və müalicə sahəsində yeniliklər, uşaqların sağlamlıq vəziyyətini yaxşılaşdırmağa yönəldilmiş proqramlara dair müzakirələr aparılıb.

200-dən artıq iştirakçının qatıldığı tədbirdə Vətən müharibəsi zamanı qəhrəmancasına həlak olan şəhidlərimizin əziz xatirəsi ehtiramla yad edildi.

Azərbaycan Pediatriqlar Assosiasiyasının sədri, Avrasiya Uşaq Həkimləri Federasiyasının vitse-prezidenti, Azərbaycan Tibb Universitetinin II Uşaq xəstəlikləri kafedrasının dosenti, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Təranə Tağı-zadə tədbirin açılışını edərək, assosi-

asiyanın tarixi uğurları haqqında danışdı: "APA 95 illik tarixi ərzində ana və uşaq sağlamlığı sahəsində ölkə miqyasında əhəmiyyətli tədbirlər həyata keçirib. Bu illər ərzində assosiasiya çoxsaylı təlimlər təşkil edərək fəaliyyətinin bir istiqamətini mütəxəssislərin bilik və bacarıqlarını artırmağa yönəldib. Eyni zamanda, təşkilat tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsi məqsədilə standartların yaradılması və tətbiqində mühüm rol oynayıb, ictimai maarifləndirmə kampaniyaları təşkil edib və cəmiyyət arasında bu mövzuda məlumatlılığın artırılmasına töhfələr verib. Bu gün APA Azərbaycanda tibb sahəsində həyata keçirilən fundamental islahatları dəstəkləyir, tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması və elmi-təcrübi biliklərin

tətbiqi sahəsində fəal iştirak edir". Konfransda çıxış edən millət vəkilləri Hicran Hüseynova, Müşfiq Məmmədli, Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Ülviyyə Müzəffərova, tibbi qurumların rəhbərləri, alimlər ana və uşaq sağlamlığı sahəsində mövcud problemləri vurğulamaqla yanaşı, yeni yanaşmaları da diqqətə çatdırıblar.

Tədbirdən sonra Azərbaycan Pediatriqlar Assosiasiyası "Boulevard Medical Center"də Vətən müharibəsi qaziləri və şəhid ailə üzvləri üçün tibbi aksiya təşkil edib. Tibbi müayinə zamanı pasiyentlər peşəkar pediatriqlar tərəfindən hərtərəfli müayinə edilib, sağlamlıq vəziyyətləri ilə bağlı tövsiyələr verilib və onlara ehtiyac duyulan istiqamətlərdə dəstək göstərilib.

APA-nın daha bir tədbiri Səhiyyə Nazirliyi, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi, TƏBİB və "Laso-medgroup"un dəstəyi ilə Lənkəran şəhərində keçirilib. Konfransda Lənkəran, Astara, Lerik, Masallı, Cəlilabad, Biləsuvar, Salyan, Neftçala, Şirvan və Mingəçevir şəhərlərindən 200-ə yaxın həkim və mütəxəssis iştirak edib.

Layihənin əhəmiyyətindən danışıq Təranə Tağı-zadə qeyd edib ki, Bakı, Gəncə, Sumqayıt və Lənkəran təşkil olunan bu konfranslar pediatriya sahəsində aktual problemləri, innovativ həlləri və yeni yanaşmaları geniş şəkildə müzakirə etmək üçün mühüm platforma

rolunu oynayır, eyni zamanda region həkimlərinin təcrübə və bilik mübadiləsi aparmasına, o cümlədən milli səhiyyənin inkişafına töhfə verir.

Alim "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində ekologiyanın, ətraf mühitin uşaq sağlamlığına təsiri, "Uşaqlarda kəskin bağırsaq infeksiyası" və "Susuzlaşmanın dərəcələrinin pediatrik praktikada diferensiasiyası" mövzularında təqdimatlarla çıxış edib.

Konfransda çıxış edənlər – professor Mir Eldar Babayev "Uşaqlarda kəskin leykozun klinik manifestasiya formaları, diaqnostik səhvlər. Praktikadan çıxarış", dosentlər – Ülviyyə Hacıyeva "Uşaqlarda pnevmoniyaların diaqnostika və müalicəsinə müasir yanaşma", "Pediatrik praktikada EKQ-nin interpretasiyası", Fəxriyyə Məmmədova "Uşaqlarda respirator xəstəliklərin atipik gedişi: diaqnostika və müalicəyə yeni baxış", "Kardioloji patologiya üzrə risk qrupuna daxil olan uşaqlarda pediatrik taktikası", Lalə Hidayətova "Postinfeksion sindromunun gastrointestinal təzahürləri", "Gastrointestinal allergiyalar: pediatrik təcrübəsində həll yolları", Nigar Hacıyeva "Kəskin respirator viruslar və ətraf mühit. Əlaqə varmı?", Səbinə Cəferova "COVID-19 keçirmiş uşaqlarda multisistem iltihabi sindromun klinik-immunoloji təzahürləri və gediş xüsusiyyətləri", həkim İlahə Hacıyeva "Neyroinkişaf geriliyi olan uşaqlarda yanaşma" və digər mövzularda məruzələr səsləndirilib.

Səhiyyə Nazirliyi və AQTA elektron siqaretlərlə bağlı əhaliyə müraciət edib

Son illərdə elektron siqaretlər (veyplər) dünya miqyasında milyonlarla insanın gündəlik həyatının ayrılmaz hissəsinə çevrilib. Ənənəvi siqaretlərə alternativ olaraq təqdim edilən bu cihazlar xüsusilə gənclər və qadınlar arasında geniş yayılıb.

Rəngarəng dizaynlar, müxtəlif meyvə və şirniyyat dadı effekti, marketing strategiyaları və sosial mediada geniş reklam olunması elektron siqaretləri gənclər üçün cazibədar hala gətirir. Bu məhsulların əsas hədəf auditoriyası ilkin mərhələdə siqareti tərgitmək istəyən insanlar olsa da, son illərin statistikaları göstərir ki, veypdən istifadə daha çox əvvəllər siqaret çəkməyən şəxslər, xüsusən yeniyetmələr və gənclər arasında sürətlə yayılmağa başlayıb.

Veyplərin sağlamlıq üçün riskləri barədə araşdırmalar artdıqca, onların heç də zərərsiz olmadığı, əksinə, müəyyən

hallarda ənənəvi tütün məhsulları qədər, hətta daha təhlükəli ola biləcəyi ortaya çıxıb. Veyp mayelərinin tərkibində müxtəlif kimyevi maddələr, o cümlədən nikotin, ağır metallar və insan orqanizminə təsir edən bir çox zərərli komponentlər mövcuddur. Elektron siqaretlərin tərkibində tütün olmadığı üçün onların daha az zərərli olduğu düşünülür, lakin bu, yanılıcı təsəvvürdür. Nikotinin yüksək dərəcədə asılılıq yaratması ilə yanaşı, ürək-damar, tənəffüs və sinir sistemində mənfi təsirləri elmi araşdırmalarla təsdiqlənib.

Elektron siqaretlərin istifadəsi zamanı havaya buraxılan buxar yalnız istifadəçi üçün deyil, ətrafdakı insanlar üçün də təhlükə yaradır. Passiv veyp istifadəsi nəticəsində ətrafda olan şəxslər də nikotin və digər kimyevi maddələri inhalyasiya edirlər. Bu isə xüsusilə uşaqlar, hamilə qadınlar və tənəffüs xəstəlikləri olan şəxslər üçün ciddi təhlükə yaradır.

Bundan əlavə, elektron siqaretlərin tütünün olmaması və dumanının xoş qoxuya malik olması onların qapalı məkanlarda istifadəsini daha da artırır. Əgər siqaretin tüstüsü və qoxusu qadağan olunmuş məkanlarda dərhal hiss edilirsə, veyp aerozolları daha az nəzərə çarılır. Bu səbəbdən bəzi istifadəçilər veypləri nəqliyyatda, restoranlarda və digər ictimai yerlərdə rahatlıqla istifadə edirlər. Bu isə cəmiyyət üçün daha geniş sağlamlıq problemi yaradır və bu cihazların diqqətə saxlanılmasının vacibliyini ön plana çıxarır.

Azərbaycanın bölgələrində terapevt, ginekoloq, radioloq, cərrah, kardioloq və digər dar ixtisaslı həkimlərin çatışmazlığı illərdir ki, aktual problem olaraq qalır. Hər il yüzlərlə xəstə müayinə və müalicə üçün yaşadığı bölgədən paytaxta üz tutur. Bu vəziyyət həm maddi, həm də vaxt itkisinə səbəb olmaqla yanaşı, bəzən uğursuz müalicələr və ölüm halları ilə nəticələnir.

Bölgələrdə həkim çatışmazlığı problemi mövcuddur

News365.az xəbər verir ki, problemin həlli istiqamətində müxtəlif dövlət proqramları və layihələr həyata keçirilsə də, bölgələrdə ixtisaslı tibb mütəxəssislərinə olan tələbat hələ də ödənilmir. Səhiyyə Nazirliyinin məlumatına görə, 2023-cü ilin sonu, 2024-cü ilin əvvəlinə olan statistikaya əsasən, ölkədə ümumilikdə 33 min 645 həkim fəaliyyət göstərir.

Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Departamentinin Məzunlarla İş Şöbəsinin müdiri Şəfqət Cəbrayilova sayta bildirib ki, son beş il ərzində məzunların əmək fəaliyyətinə necə və harada başlamasına dair statistik araşdırma aparılıb. Bu isə həkimlərin bölgələrə yönləndirilməsi və yerləşdirilməsi ilə bağlı problemlərin həll olunmamasına işarə edir.

Səhiyyə Nazirliyi bildirir ki, rezidentura təhsilini uğurla başa vuran həkim-mütəxəssislər üçün hər il iki dəfə təyinat həyata keçirilir. Onlara Səhiyyə Nazirliyi və TƏBİB-in tabeliyindəki tibb müəssisələrində, həmçinin digər dövlət orqanlarının nəzdindəki səhiyyə ocaqlarında vakant yerlər təklif olunur. Qanunvericiliyə əsasən, göndərişlə işə qəbul olunan həkimlər həmin tibb müəssisələrində üç il müddətində işləməlidirlər.

Tibb Universiteti məzunlarının son Statistikası 2023-cü il:

- Məzun sayı: 1217 nəfər
- Rezidenturaya qəbul olunanlar: 232 nəfər
- İkinci təhsil alanlar: 35 nəfər

- Xaricdə təhsil alanlar: 5 nəfər
- 2024-cü il:
- Məzun sayı: 1150 nəfər
- Rezidenturaya qəbul olunanlar: 243 nəfər
- İkinci təhsil alanlar: 54 nəfər
- Xaricdə təhsil alanlar: 224 nəfər

Göründüyü kimi, ölkədə həkim yetişdirilməsi və rezidentura proqramları davam etsə də, bölgələrdə ixtisaslı tibb mütəxəssislərinin çatışmazlığı problemi həll olunmamış qalır. Bunun əsas səbəbi arasında məzunların paytaxtda və xarici ölkələrdə işləməyə üstünlük verməsidir.

Səhiyyə sistemində mövcud kadr çatışmazlığının aradan qaldırılması üçün bölgələrdə çalışan həkimlər üçün daha cəlbedici iş şəraiti və sosial təminat tədbirləri görülməlidir.

Metapnevovirus infeksiyası uşaqlar üçün ciddi təhlükə mənbəyidir

Metapnevovirus infeksiyası (Human MetaPneumovirus – HMPV) əsasən uşaqlarda tənəffüs yollarının yuxarı və aşağı şöbələrinin zədələnməsi ilə gedən respirator virus infeksiyasıdır.

Metapnevovirus infeksiyası ilk dəfə 2001-ci ildə Hollandiyada tənəffüs yolları zədələnmə 28 azyaşlı uşağın bronx seliyyində aşkar edilib. 2016-cı ildə metapnevovirus infeksiyası ABŞ-da 5 yaşa qədər uşaqlar arasında geniş yayılaraq, tənəffüs yollarının zədələnməsinə səbəb olub. Ümumiyyətlə metapnevovirus infeksiyası 14 yaşa qədər uşaqlarda tənəffüs yollarının ağır zədələnməsinə gətirib çıxarır.

Son illər metapnevovirus infeksiyasına yoluxanların sayında artım müşahidə edilir. Hazırda Qazaxıstan, İran, Qırğızıstan, Malayziya, Böyük Britaniya, Hindistan və bir sıra digər ölkələrdə metapnevovirus infeksiyasına yoluxma halları qeydə alınıb. Metopnevovirus infeksiyası respirator sinsitial virus infeksiyasından sonra tənəffüs yollarını daha çox zədələyən virus infeksiyasıdır.

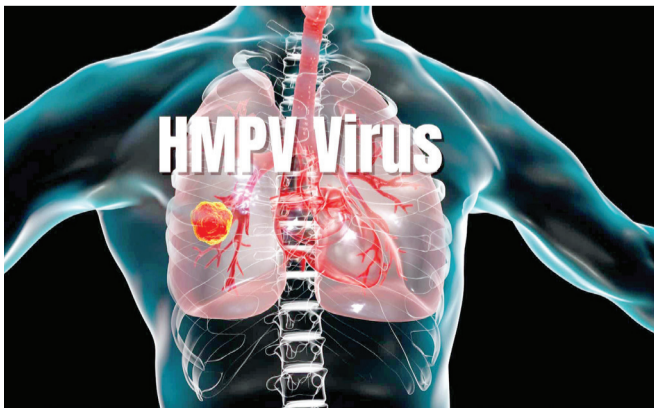
Çin Xəstələrə Nəzarət və Qarşısının Alınması Mərkəzinin 2024-cü ilin dekabr ayında verdiyi məlumata əsasən, bu ölkədə 14 yaşdan aşağı olan uşaqlar arasında infeksiyaya yoluxma halları artıb. İnfeksiyanın yayıldığı dövrdə uşaqların nazofaringial yaxmasında 3-16% halda metapnevovirus infeksiyası aşkar edilir.

Metapnevovirus infeksiyası RNT tərkibli bir zəncirli 209 nm ölçülü sferik formalı virusdur. Viruslar Pnevmoirdae ailəsinə, Metapnevovirus cinsinə aiddir.

Virusu 9 zülal (N, P, M, F, M2, SH və s.) kodlayır. Virusun A və B genotipi və A1, A2 (A2 a, A2b, A2c), B1, B2 kimi serotipləri məlumdur. Metapnevovirus xarici quruluşuna görə respirator sinsitial virusa bənzəyir. Virus genetik quruluşca sabitdir və tez-tez mutasiyaya uğramır. Xarici mühit amillərinə qarşı, xüsusən də yüksək temperaturda həssasdır. Aşağı temperaturda virus həyat qabiliyyətini davam etdirir. Müxtəlif tərkibli dezinfeksiyaedici maddələrin təsirindən tez məhv olur.

Metapnevovirus infeksiyası əsasən qış və yaz aylarında rast gəlinməklə mövsümi xarakter daşıyır. Sporadik olaraq ilboyu infeksiyaya yoluxma hallarına rast gəlinir. Virus hava-damcı yolu ilə yayılır. İnfeksiya əsasən 1 yaşa

qədər uşaqlarda tənəffüs yollarının ağır zədələnməsinə səbəb olur. Vaxtından əvvəl doğulmuşlar, anadangəlmə müxtəlif xəstəlikləri olan

obstruktiv bronxit, bronxoektaziya və s.), allergik xəstəliklər və autoimmün xəstəlikləri olan şəxslər metapnevovirus infeksiyasını ağır keçirir və ağırlaşmalara çox rast gəlinir. Virus sağlam şəxslərə asqırma, öskürmə və təmas yolu ilə yoluxur. Bəzən virusla çirkənlənmiş əşyalara toxunub sonra əlləri ağıza, buruna və gözlərə vurduqda yoluxma baş verir.

Metopnevovirus infeksiyasının yayıldığı bölgələrdə yaşayan 10 yaşa qədər uşaqların qanında virusa qarşı antitellər aşkar edilib. Metapnevovirus infeksiyası 80% halda monoinfeksiya, 20% halda isə qarışıq infeksiya (miks infeksiya) şəklində təzahür edir. Belə ki, qarışıq infeksiyalara HMPV+RSV (respirator sinsitial virus), HMPV+rinovirus, HMPV+koronavirus və HMPV+HHV-6 (Human herpesvirus-6) aiddir.

Metapnevovirus infeksiyasında inkubasiya dövrü orta hesabla 5-6 gün davam edir. Xəstəlik çox vaxt kəskin başlayır. Ümumi

özünü göstərir. Burun və udlaqda yerli iltihabi dəyişikliklər baş verir. Burundan selik axması, boğazda göynəmə güclənir. İntoksikasiya artdıqca xəstənin ümumi vəziyyəti daha da ağırlaşır, əzələ, sümük ağrıları, iştahsızlıq, ürəkbulanma və bəzən də qusma müşahidə edilir. Orta ağır və ağır gedişlərdə rinofaringit, laringit, otit, laringotraxerit və bronxiolit inkişaf edir.

Xəstəliyin ağır gedişlərində limfadenopatiya, pnevmoniya, ikincili infeksiyanın qoşulması nəticəsində irinli konyuktivit və angina inkişaf edir. Bəzi xəstələrdə gastroenterit qeyd edilir. Bəzən xəstələrdə qaraciyər və dalağın böyüməsi baş verir. Xroniki xəstəlikləri olan yaşlı şəxslərdə və immuniteti zəif olan uşaqlarda pnevmoniya kimi ciddi ağırlaşmalar daha tez inkişaf edir. Çox vaxt xəstələrdə ikitərəfli pnevmoniyaya rast gəlinir. İkincili floranın qoşulması pnevmoniyanın gedişini daha da ağırlaşdırır, kəskin tənəffüs çatışmazlığı baş verir. Ağır hallarda xəstələrdə infeksiyon kardiomiopatiya inkişaf edir.

Metapnevovirus infeksiyasına diaqnoz Polimeraza zəncirvari reaksiya tətbiqi ilə qoyulur. PZR müayinəsi üçün burun-udlaqdan yaxma götürülür. Virusla qarşı orqanizmdə yaranan spesifik immunoqlobulinləri (İgM, İgG) təyin etmək üçün immunoferment analiz üsulundan istifadə edilir.

Yüngül xəstələr ev şəraitində müalicə olunur. Pnevmoniya və digər ağırlaşmalarda xəstə stasionara yerləşdirilir. Xəstəliyin əsas

müalicəsi patogenetik və simptomatik aparılır. Metapnevovirus infeksiyasının müalicəsində spesifik antiviral preparatlar mövcud deyil. Metapnevovirusun quş tipinə yoluxanların müalicəsində əvvəllər ribavirindən istifadə olunub. İkincili bakterial flora ilə ağırlaşma olduqda antibiotiklər təyin edilir.

Spesifik profilaktikasi (vaksinasiya) mövcud deyil. Meymunlar üzərində vaksinasiya tətbiq edilsə də, yetərli elmi-tədqiqat nəticələri əldə edilməyib. Ümumi profilaktik tədbirlərə xəstələrin erkən təcrid edilməsi, tibbi maska taxılması və gigiyenik qaydalara əməl edilməsi aiddir. Həmçinin xəstələnmə riskini azaltmaq üçün vitaminlərlə zəngin olan meyvə və tərəvəzlərdən geniş istifadə olunmalıdır. Otaqlar müntəzəm havalandırılmalı, səthlər dezinfeksiyaedici məhlullarla silinməlidir.

Vüqar CAVADZADƏ,
Yoluxucu xəstəliklər kafedrasının dosenti

Rezidentlər üçün ənənəvi seminarlar davam edir

Doğuşun düzgün idarə edilməsi ana və körpənin sağlamlığı üçün vacibdir

ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında rezidentlər üçün növbəti seminar təşkil olunub. Tədbiri ATU-nun Rezidentura və magistratura şöbəsinin müdiri, dosent İlham Mustafayeva açaraq bildirib ki, vaxtaşırı keçirilən bu cür seminarlar rezidentlərin formalaşmasında xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Aktual mövzuların müzakirəyə çıxarıldığı seminarlarda gənc həkimlərlə yanaşı, tanınmış mütəxəssislərin çıxış etməsinin təcrübə mübadiləsi baxımından təqdirəlayiq olduğu vurğulanıb.

Mamalıq-ginekologiya kafedrasının professor-müəllim heyəti və mamalıq-ginekologiya ixtisası üzrə təhsil alan rezidentlərin qatıldığı seminarlarda "Ön və arxa ənsə gelişində doğuşun diaqnostikasının təkmilləşdirilməsi" mövzusunda müzakirələr aparılıb.

Mövzuya dair fikirlərini rezidentlərlə bölüşən klinikanın Mama-ginekologiya şöbəsinin müdiri, professor Səadət Sultanova hamiləlik və doğuşun fizioloji bir proses olduğunu xatırladaraq qeyd edib ki, bəşər həyatı mövcud olduğu andan doğuş hər bir qadının reproduktiv yaş dövrünün qaçılmaz vəziyyətidir. Onun sözlərinə görə, mamalıqda prioritet istiqamətlərdən biri vaginal doğuşların populyasiyasıdır: "Vaginal doğuşun düzgün idarə edilməsi həm ana, həm də dölün sağlamlığı üçün vacibdir. Hər bir mama-ginekoloq hər bir fərdin mamalıq situasinya düzgün qiymətləndirməyi, doğuşun idarə olunmasını planlı şəkildə əsaslandırmağı bacarmalıdır. Bu sadalananlar perinatal xəstəlmə və ölüm səbəbini azaltmağa səbəb olur. Qeysəriyyə kəsiyi əməliyyatına nisbətən vaginal doğuş təhlükəsiz hesab edilir və üstünlükləri olduqca çoxdur. Belə ki, induksiya prosesi sürətlə simulyasiya olunur, çarpayı günlərinin sayı azalır və sair".

Müzakirələr zamanı doğuş mərhələlərinin vaxtında və düzgün diaqnostikasının vaginal doğuş prosesində yaranan biləcək fəsadların qarşısının alınmasında da mühüm rol oynadığı, hər bir mama-ginekoloqun öz işinə məsuliyyətlə yanaşaraq mamalıqın "sağlam ana, sağlam uşaq" prinsipinə əməl etməsinin zəruriliyi diqqətə çatdırılıb.

Seminarın sonunda geniş diskussiya aparılıb, rezidentlərin sualları cavablandırılıb.

Qida pozuntuları mövzusu müzakirəyə çıxarılıb

Psixiatriya kafedrası Rezidentura və magistratura şöbəsi ilə birgə 2 sayılı Klinik Psixiatriya Xəstəxanasında rezidentlər üçün seminar keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Psixiatriya kafedrasının Rezidentlərlə iş üzrə məsul şəxsi, professor Zəfər Əliyev bildirib ki, seminarın mövzusu "Qida pozuntuları"dır (elmi rəhbər Cəmilə Əmrəhova). Z.Əliyev qeyd edib ki, müasir tibbin imkanları qida pozuntularında dəqiq diaqnozun qoyulması və effektiv müalicə strategiyalarının hazırlanmasında mühüm rol oynayır.

Sonra psixologiya üzrə I kurs rezidenti Aygün Məmmədova çıxış edib. Məruzəçi bildirib ki, qida pozun-

tuları cəmiyyətimizdə geniş yayılan və günü-gündən çoxalan bir problemdir: "Bu pozuntuların erkən diaqnostikası və düzgün müalicəsi xəstələrin həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və uzunmüddətli sağlamlıq problemlərinin qarşısının alınması baxımından son dərəcə vacibdir. Qida davranışı pozuntularının əsas növləri – anoreksiya nevroza, bulimiya nevroza, həddindən artıq yemək pozğunluğu və qida qəbulu problemləridir". O, həmçinin bu pozuntuların yaranma səbəblərini, onların fiziki və psixoloji təsirlərini, eləcə də müalicə üsullarını izah edib.

Seminarla məruzə çərçivəsində statistik göstəricilər də təqdim olunub. Araşdırmalara əsasən, gənc qadınların 5,5–17,9%-i, gənc kişilərin 0,6–2,4%-i qida pozuntularından əziyyət çəkir. Xüsusilə anoreksiya nevroz qadınların 0,8–6,3%-də, kişilərin isə 0,1–0,3%-də müşahidə olunur; bulimiya nevroza qadınların 0,8–2,6%-də, kişilərin isə 0,1–0,2%-də rast gəlinir; həddindən artıq yemək pozğunluğu isə qadınların 0,6–6,1%-də, kişilərin 0,3–0,7%-də qeydə alınıb. Bu göstəricilər problemin nə qədər geniş yayıldığını göstərir. Bildirilib ki, qida pozuntuları, xüsusilə gənclər və qadınlar arasında geniş yayılmış bir problem kimi aktualdır.

İnteraktiv formada keçən seminara moderatorluq edən Rezidentura və magistratura şöbəsinin müdiri müavini, assistent Namiq Xəlilov mövzuya dair fikirlərini bölüşüb və gələcək seminarlarda rezidentləri fəal olmağa, həmçinin nizam-intizam qaydalarına daha ciddi riayət etməyə çağırıb. Davamlı tibbi təhsilin rezidentlər üçün əhəmiyyətindən danışan N.Xəlilov universitet rəhbərliyinin bu istiqamətdə həyata keçirdiyi islahatlardan da bəhs edib. O, universitetdə rezidentlər üçün yaradılan şəraitə görə ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyliyə təşəkkürünü bildirib.

Seminarın sonunda iştirakçılar mövzu ilə bağlı geniş müzakirələr aparıb, məruzəçi suallar verib və öz fikirlərini bölüşüblər. Qeyd olunub ki, belə maarifləndirici tədbirlər insanların məlumatlılığını artırmaq və sağlam həyat tərzinin təşviq olunmasında böyük rol oynayır.

Osteoporoza qadınlarda kişilərə nisbətən daha çox rast gəlinir

Tədris Terapevtik Klinikada osteoporozun terapevtik və cərrahi yöndən qiymətləndirilməsinin əhəmiyyətinə həsr olunmuş seminar keçirilib. Tədbirdə ATU-nun Tədris Cərrahiyyə və Tədris Terapevtik klinikalarının mütəxəssisləri, cərrah və endokrinoloq-

lar, rezidentlər iştirak ediblər.

Seminarın məqsədi gənc həkimlərə endokrinologiyada ən çox rast gəlinən patologiyaların araşdırılmasında istiqamət vermək, bu mövzularda elmi-tədqiqat işlərinin aparılmasına kömək göstərmək olub. Əvvəlcə II Daxili xəstəliklər kafedrasının assistenti, Tədris Terapevtik Klinikanın endokrinoloq-həkim Könlü İsmayilova osteoporoza bağlı statistikanı səsləndirib. Qeyd olunub ki, 50 yaşından yuxarı hər 3 qadınlardan və 5 kişidən biri osteoporoza əziyyət çəkir. Ümumiyyətlə, 30-35 yaşından sonra qadınlar hər il sümük sıxlığının 1%-ni itirir. Qadınlarda osteoporoza ən çox menopauza səbəbindən yaranır. Belə ki, menopauzadan 5-7 il sonra artıq qadınlarda sümük sıxlığı 20% azalmış olur. K.İsmayilova osteoporoza üçün risk faktorları arasında şəkərli diabet, qalxanvari vəzi xəstəlikləri, qlükokortikoidlərin 3 aydan çox qəbul edilməsi, oturaq həyat təzi, tütünçəkmə, alkoqollu içkilərin qəbulu, fiziki aktivliyin az olması, kiçik bədən kütləsini göstərib. Daha sonra Tədris Cərrahiyyə Klinikasının cərrah-en-

dokrinoloq, I Cərrahi xəstəliklər kafedrasının assistenti, t.ü.f.d. Azər Hümətov mövzunun aktuallığını qeyd edərək, bu cür seminarların mütəmadi keçirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb. Bundan əvvəl Tədris Cərrahiyyə Klinikasında osteoporoza dair seminar keçirildiyini xatırladan A.Hümətov belə tədbirlərin hər iki klinikanın endokrinoloji bölmələri arasında əməkdaşlığın inkişafına müsbət təsir göstərdiyini qeyd edib. O, seminarla təqdim olunan məruzələrin mövzusunun təsadüfi olmadığını, osteoporozun yaranmasının əsas səbəblərini əhatə etdiyini bildirib. İlk məruzə ilə çıxış edən II Daxili xəstəliklər kafedrasının 2-ci kurs rezidenti Gülşən İsmayilzadə postmenopauzal osteoporoza haqqında danışdı. Qeyd olunub ki, osteoporoza aşağı sümük kütləsi və sümük toxumasının mikro-arkitekturasının pozulması ilə səciyyələnən və sümük sınıqlarına qədər gətirib çıxara bilən metabolik xəstəlikdir. Osteoporoza ağrı və sınıq pilləsinə gələnə qədər səssiz xəstəlikdir, lakin vaxtında diaqnoz qoyulub müalicə olunarsa, yaxın və uzaq fəsadların qarşısı alınabilir. Təcili tibb kafedrasının assistenti Xatirə Şirinova-Səfərova isə öz məruzəsində paratiroid adenomasının hansı mexanizmlə osteoporoza səbəb olması, onun müasir diaqnostika və müalicə üsulları haqqında danışdı, bu xəstəliyin cərrahi müalicəsinin aspektlərini qeyd edib. Sonda seminar iştirakçıları arasında keçirilən müsabiqənin qalibləri yerli əcazılıq şirkəti olan "Remedi" tərəfindən mükafatlandırılıb.

Xroniki böyrək xəstəliyi dünyada geniş yayılıb

ATU-nun Tədris Terapevtik Klinikasının Nefrologiya və Efferent terapiya şöbələri Rezidentura və magistratura şöbəsi ilə birgə həkim-rezidentlər üçün növbəti seminar təşkil edib.

Tədbirin moderatoru, assistent Namiq Xəlilov giriş nitqində bildirib ki, xroniki böyrək xəstəliyinin (XBX) dünyada geniş yayılması tək nefroloji yox, tibbin bütün sahələrinin problemdir: "Dünyada bir çox orqan və sistemlərin müxtəlif xəstəlikləri zamanı XBX bir ağırlaşma kimi inkişaf edir və buna görə də ixtisasından asılı olmayaraq, bütün həkimlərin bu sahədə müasir diaqnostika və müalicə üsullarını bilməsi artıq zərurət halına gəlib".

Nefrologiya şöbəsinin müdiri, I Daxili xəstəliklər kafedrasının dosenti, t.e.d. Aytən Məmmədov tədbirin mövzusu və məruzəçi barədə məlumat verib. O, mövzunun aktuallığını vurğulayaraq, son illərdə bu patologiyaya yanaşmanın dəyişməsi, klinik protokolların yenilənməsi, profilaktik və diaqnostik meyarlardan danışdı. Qeyd edib ki, son 3 ildə nefrologiya ayrıca fənn kimi universitetdə tədris olunur və bu sahəyə gənc həkimlərin daha çox marağı yaranıb.

Sonra söz məruzəçiyə verilib. Tədbir iştirakçılarına özü haqqında məlumat verən I Daxili xəstəliklər kafedrasının assistenti, Efferent terapiya şöbəsinin müdiri Elgün Həziyev təhsili, iştirak etdiyi beynəlxalq araşdırmalar və əldə etdiyi nailiyyətlərdən bəhs edib. O, xroniki böyrək xəstəliyinin müxtəlif mərhələlərində olan xəstələrin sayının dünyada, eləcə də Azərbaycanda durmadan artdığını bildirib, inkişaf etmiş ölkələrdə bu patologiyanın süd vəzi və prostat xərçəngindən daha çox insan ölümünə səbəb olduğunu vurğulayıb. Xəstəliyin epidemiologiyası, son yenilənmiş təsnifatı və klinik simptomları haqqında geniş məlumat verən şöbə müdiri, onun ilkin mərhələdən son mərhələyə qədər olan patomorfoloji və klinik nüanslarını tam şəkildə izah edərək, profilaktika və hər mərhələyə uyğun ən son müalicə üsullarından danışdı.

Tədris Terapevtik Klinikasının baş həkim Fəridə Hacıyeva və digər əməkdaşların, nefrologiya ixtisası üzrə təhsil alan rezidentlərin iştirak etdiyi seminar diskussiya və müzakirələrlə başa çatdı.

